

مؤسسه استنادی علوم
و پایش علم و فناوری (ISC)

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

رتبه‌بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8 2021

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مؤسسه استنادی علوم
و پایش علم و فناوری (ISC)

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

رتبه‌بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8

2021

مهر ۱۴۰۱

تمجید بحق از دانشگاه و احساس سرافرازی به خاطر دانشگاه به معنای این نیست
که ما به این حد از پیشرفت قانعیم...

هر کشوری که به مدارج بالاتری از دانش دست یافته، قدرتمندتر است

مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری و پایگاه استنادی علوم جهان اسلام
قلب و مغز علم و فناوری ایران است و بید نگاه ویژه‌ای به این مرکز باشد
تا بتوان از ظرفیت‌های موجود در این حوزه بهره‌برداری کند

فهرست مطالب

مقدمه	۵
روش شناسی رتبه بندی D8-2021	۶
معیار پژوهش	۶
معیار آموزش	۷
معیار فعالیت بین المللی	۷
معیار نوآوری	۷
نتایج رتبه بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8: 2021	۸
رتبه دانشگاه های جمهوری اسلامی ایران	۱۰

مقدمه

گروه D8، هشت کشور مسلمان در حال توسعه که اندونزی، جمهوری اسلامی ایران، بنگلادش، پاکستان، ترکیه، مالزی، مصر و نیجریه در آن عضویت دارند را شامل می‌شود. از جمله پیمان‌های منطقه‌ای است که به منظور ایجاد روابط مستحکم اقتصادی بین کشورهای در حال توسعه اسلامی و تقویت نفوذ این کشورها در بازارهای جهانی و برقراری گفت‌وگو با کشورهای صنعتی تشکیل گردیده است. پایه‌گذار آن نجم‌الدین اربکان نخست وزیر اسبق ترکیه است که با سفر به ۸ کشور عضو در تیرماه سال ۱۳۷۵ زمینه تأسیس این گروه را فراهم نمود. لازم به ذکر است که کمیته کارشناسان ارشد گروه D8 در سومین اجلاس خود که در شهر آنتالیای ترکیه برگزار گردید تصمیم گرفتند که ده گروه کاری برای بررسی زمینه‌های همکاری تأسیس گردد. این ده گروه عبارتند از:

- ۱- صنعت
- ۲- کشاورزی
- ۳- مخابرات و اطلاعات
- ۴- تجارت
- ۵- علوم و تکنولوژی
- ۶- توسعه نیروی انسانی
- ۷- بهداشت
- ۸- توسعه روستایی
- ۹- بانکداری
- ۱۰- انرژی.

که بر این اساس، مسئولیت دو گروه کاری مخابرات و اطلاعات، و علوم و تکنولوژی به جمهوری اسلامی ایران واگذار شده است. ایران نیز اهداف کلی خود در گروه دی ۸ را به شرح زیر اعلام کرده است:

- تقویت هرچه بیشتر نقش اسلام در میان اعضای گروه
- همکاری اقتصادی با کشورهای عضو در جهت تحقق اهداف اقتصادی نظام از طریق بهره‌گیری از امکانات گسترده آنها

- همکاری و همیاری با کشورهای عضو در عرصه سیاسی، فرهنگی و اقتصادی و تحکیم پیوندهای سیاسی

- همکاری و اتخاذ مواضع مشترک اقتصادی در میان کشورهای در حال توسعه مسلمان در عرصه روابط اقتصادی بین‌المللی

- همکاری و هماهنگی در امور صنعتی و فناوری، تحکیم پیوندهای سیاسی از طریق همکاری‌های همه‌جانبه

- استفاده از تجارب کشورهای عضو در جهت رفع تنگناهای اجتماعی و اقتصادی و بهره‌گیری از گروه به منظور برخورد با تهدیدها و چالش‌های بین‌المللی!

در سفری که در سال ۲۰۱۸، دبیرکل گروه D8 به کشور جمهوری اسلامی ایران و به میزبانی پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC) داشتند، با در نظر گرفتن حدود یک دهه تجربه پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC) در رتبه بندی دانشگاه‌های جمهوری اسلامی ایران و نیز تجربه رتبه‌بندی دانشگاه‌های کشورهای اسلامی (ISC Islamic world university rankings) و رتبه‌بندی دانشگاه‌های جهان (ISC World university rankings) از سال ۲۰۱۸، براساس تفاهم نامه ای که میان سازمان D8 و پایگاه استنادی علوم جهان اسلام منعقد شد، رتبه بندی دانشگاه‌های عضو این سازمان به پایگاه استنادی علوم جهان اسلام واگذار شد.

روش شناسی رتبه بندی 2021-D8

پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC) به منظور رتبه‌بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8 در معیارهای خود، مهم‌ترین مأموریت دانشگاه‌ها که عبارتند از پژوهش، نوآوری، آموزش و فعالیت‌های بین‌المللی را در نظر می‌گیرد و بر این اساس دانشگاه‌های کشورهای گروه D8 را مورد سنجش و ارزیابی قرار می‌دهد.

- **معیار پژوهش** که بیشترین وزن را در بین معیارهای رتبه بندی به خود اختصاص داده است، شامل ۵ شاخص حجم پژوهش، تعداد استناد به مقالات و تاثیر استنادی نرمال شده، تأثیر استنادی نسبت به کل جهان و تعداد مقالاتی است که در نشریات برتر (نشریات Q1، مجلات نیچر، ساینس و فهرست نشریات نیچر ایندکس) به چاپ رسیده اند.

- **معیار آموزش** شامل دو شاخص نسبت دانشجو به عضو هیات علمی و تعداد اعضای هیات علمی پراستناد، که به شرح زیر محاسبه می‌گردند:
 - نسبت دانشجویان به اعضای هیات علمی که بر اساس اطلاعات وب سایت دانشگاه‌ها و در صورت درج نشدن از سایر منابع وابسته، به دست می‌آید.
 - تعداد اعضای هیات علمی پراستناد دانشگاه که از لیست پژوهشگران پراستناد پایگاه وب او ساینس استخراج می‌شود.

- **معیار فعالیت بین المللی** شامل سه شاخص زیر محاسبه می‌شود:
 - تعداد مشارکت دانشگاه در انتشار مقالات وب او ساینس
 - تعداد کشورهایی که در انتشار مقالات بین المللی با دانشگاه همکاری داشته اند.
 - مشهور بودن دانشگاه که بر اساس حضور در سه رتبه بندی بین المللی تایمز، کیواس و شانگهای محاسبه می‌گردد.

- **معیار نوآوری** دانشگاه بر اساس دو شاخص زیر محاسبه خواهد شد:
 - تعداد پروانه‌های ثبت اختراع که با نام دانشگاه در پایگاه ثبت اختراع و نشان تجاری ایالات متحده آمریکا ثبت شده است.
 - تعداد هم انتشاری با صنعت

اطلاعات این رتبه‌بندی از پایگاه‌های اطلاعاتی USPTO، WOS، Incites و وب سایت دانشگاه‌ها و سایر سایت‌های مرتبط گردآوری شده است. جدول زیر شاخص‌های رتبه بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8 را به همراه وزن هر معیار نشان می‌دهد.

وزن	معیار	شاخص		وزن	
۶۰	پژوهش	A1	کمیت	حجم پژوهش	۲۵
		A2	کیفیت	تعداد استناد به مقالات	۱۵
		A3	کیفیت	تأثیر استنادی نرمال شده	۱
		A4	کیفیت	تأثیر استنادی نسبت به کل جهان	۴
		A5	کیفیت	تعداد مقالات نشریات برتر	۱۵
۱۰	آموزش	B1	نسبت دانشجو به عضو هیات علمی		۸
		B2	تعداد اعضای هیات علمی پر استناد		۲
۱۵	فعالیت بین المللی	C1	تعداد همکاری دانشگاه در انتشار مقالات بین المللی		۱۰
		C2	تعداد کشورهای همکار در انتشارات بین المللی		۴
		C3	میزان شهرت دانشگاه		۱
		C4	مقالات سلب اعتبار شده		-۵
۱۵	نوآوری	D1	تعداد پروانه های ثبت اختراع		۱۰
		D2	تعداد هم‌انتشاری با صنعت		۵۲

نتایج رتبه بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8: 2021

به منظور رتبه بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8، اطلاعات پژوهشی ۱۶۳۴ سازمان از کشورهای عضو گروه D8 در پایگاه اطلاعاتی InCites در فاصله سال‌های ۲۰۱۷-۲۰۱۹ بررسی شد. از بین این سازمان‌ها، دانشگاه‌هایی که بیش از ۱۵۰ مدرک را در این بازه زمانی منتشر کرده بودند جامعه هدف رتبه بندی را تشکیل دادند. تعداد دانشگاه‌هایی که این شرایط را داشتند ۴۶۳ دانشگاه بود که در رتبه بندی D8-2021 حضور یافتند.

تعداد دانشگاه‌های حاضر در رتبه‌بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8، به تفکیک کشور در جدول زیر نشان داده شده است. همانطور که دیده می‌شود، کشورهای ترکیه، جمهوری اسلامی ایران و اندونزی بیشترین تعداد دانشگاه‌های حاضر در رتبه بندی را داشته‌اند.

جدول ۱. تعداد دانشگاه‌های حاضر در رتبه‌بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8

نام کشور	تعداد دانشگاه حاضر در رتبه بندی
ترکیه	۱۵۴
جمهوری اسلامی ایران	۷۴
اندونزی	۶۰
پاکستان	۵۵
مالزی	۴۱
مصر	۳۶
بنگلادش	۲۶
نیجریه	۱۷
جمع کل	۴۶۳

در این رتبه بندی دانشگاه‌های مالایا از مالزی، دانشگاه کامستس اسلام آباد از پاکستان، دانشگاه علوم پزشکی تهران از جمهوری اسلامی ایران، دانشگاه قاهره از مصر و دانشگاه تهران از ایران به ترتیب رتبه های اول تا پنجم این رتبه بندی را به دست آورده اند.

Rank	UNIVERSITY	COUNTRY
1	Universiti Malaya	Malaysia
2	COMSATS University Islamabad (CUI)	Pakistan
3	Tehran University of Medical Sciences	Iran
4	Cairo University	Egypt
5	University of Tehran	Iran

دانشگاه‌هایی که در هر یک از این کشورهای گروه D8، رتبه نخست را به دست آورده‌اند به همراه رتبه آنها در بین سایر دانشگاه‌ها، در جدول زیر نشان داده شده است. همانطور که در این جدول مشاهده می شود دانشگاه علوم پزشکی تهران از کشورمان رتبه نخست را در بین دانشگاه‌های جمهوری اسلامی ایران از آن خود کرده است.

RANK	UNIVERSITY	COUNTRY
1	Universiti Malaya	Malaysia
2	COMSATS University Islamabad (CUI)	Pakistan
3	Tehran University of Medical Sciences	Iran
4	Cairo University	Egypt
6	Middle East Technical University	Turkey
28	University of Indonesia	Indonesia
30	University of Ibadan	Nigeria
76	University of Dhaka	Bangladesh

تعداد دانشگاه‌های عضو گروه D8 بر اساس رتبه ای که کسب کرده اند به تفکیک کشور در جدول زیر نشان داده شده است:

تعداد دانشگاه بر اساس کشور و رتبه در رتبه بندی D8-2021								
رتبه	ترکیه	جمهوری اسلامی ایران	اندونزی	پاکستان	مالزی	مصر	بنگلادش	نیجریه
۱-۵۰	۱۵	۱۷	۱	۵	۶	۵	۰	۱
۵۱-۱۰۰	۲۰	۷	۲	۲	۴	۱۱	۱	۳
۱۰۱-۱۵۰	۱۷	۱۵	۲	۸	۴	۴	۰	۲
۱۵۱-۲۰۰	۱۶	۱۳	۴	۶	۶	۳	۲	۱
۲۰۱-۲۵۰	۱۵	۹	۵	۵	۶	۰	۴	۴
۲۵۱-۳۰۰	۱۷	۹	۱	۸	۳	۵	۴	۲
۳۰۱-۳۵۰	۱۳	۳	۸	۱۰	۶	۳	۵	۲
۳۵۱-۴۰۰	۲۸	۱	۶	۴	۲	۳	۷	۱
+۴۰۱	۱۳	۰	۳۱	۷	۴	۲	۳	۱
جمع کل	۱۵۴	۷۴	۶۰	۵۵	۴۱	۳۶	۲۶	۱۷

رتبه دانشگاه‌های جمهوری اسلامی ایران

همان گونه که در جدول زیر نشان داده شده است، در رتبه بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8، ۷۴ دانشگاه از جمهوری اسلامی ایران حضور دارند که دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران، دانشگاه تهران و دانشگاه صنعتی شریف با رتبه‌های ۳، ۵ و ۱۴ به ترتیب رتبه‌های اول تا سوم جمهوری اسلامی ایران را از آن خود کرده‌اند.

رتبه دانشگاه‌های جمهوری اسلامی ایران در رتبه بندی D8 2021			
نام دانشگاه	رتبه D8	نام دانشگاه	رتبه D8
دانشگاه مازندران	۱۵۱-۲۰۰	دانشگاه علوم پزشکی تهران	۳
دانشگاه علوم پزشکی کردستان		دانشگاه تهران	۵
دانشگاه یاسوج		دانشگاه صنعتی شریف	۱۴
دانشگاه علوم پزشکی قزوین		دانشگاه تربیت مدرس	۱۷
دانشگاه صنعتی سهند		دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی	۱۸
دانشگاه شهید چمران اهواز		دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۲۰
دانشگاه علوم پزشکی زاهدان		دانشگاه علوم پزشکی ایران	۲۳
دانشگاه محقق اردبیلی		دانشگاه صنعتی اصفهان	۲۷
دانشگاه علوم پزشکی ارومیه		دانشگاه علوم پزشکی مشهد	۳۲
دانشگاه سیستان و بلوچستان		دانشگاه شیراز	۳۳
دانشگاه شهید مدنی آذربایجان		دانشگاه علوم پزشکی اصفهان	۳۵
دانشگاه صنعتی مالک اشتر		دانشگاه شهید بهشتی	۴۰
دانشگاه علوم پزشکی لرستان		دانشگاه علم و صنعت ایران	۴۱
دانشگاه لرستان		دانشگاه تبریز	۴۳
دانشگاه تحصیلات تکمیلی صنعتی و فناوری پیشرفته کرمان	دانشگاه علوم پزشکی تبریز	۴۷	
دانشگاه بین المللی امام خمینی	دانشگاه فردوسی مشهد	۴۹	
دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی	دانشگاه علوم پزشکی شیراز	۵۱-۱۰۰	
دانشگاه صنعتی شیراز	دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه		
دانشگاه اراک	دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز		
دانشگاه الزهرا	دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی		
دانشگاه مراغه	دانشگاه یزد		
دانشگاه علوم پزشکی سمنان	دانشگاه اصفهان		
دانشگاه بیرجند	دانشگاه گیلان		
دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد	دانشگاه علوم پزشکی کرمان		
دانشگاه شاهد	دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله		
دانشگاه علوم پزشکی اردبیل	دانشگاه صنعتی شاهرود		
دانشگاه خلیج فارس	دانشگاه سمنان	۱۰۱-۱۵۰	
دانشگاه علوم پزشکی شاهرود	دانشگاه علوم پزشکی مازندران		
دانشگاه صنعتی کرمانشاه	دانشگاه شهید باهنر کرمان		
دانشگاه علم و فناوری مازندران	دانشگاه کاشان		
دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری	دانشگاه رازی		
دانشگاه صنعتی ارومیه	دانشگاه صنعتی نوشیروانی بابل		
دانشگاه بناب	دانشگاه بوعلی سینا		
دانشگاه علامه طباطبایی	دانشگاه خوارزمی		
دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی	دانشگاه شهرکرد		
	دانشگاه علوم پزشکی بابل		
	دانشگاه زنجان		
	دانشگاه کردستان		
	دانشگاه ارومیه		